

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

(за матеріалами XI Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентства й наукової молоді,
Харків, 15 квітня 2021 року)

ДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808

Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 10.09.2021 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики

Мельників Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

Щербакова Наталія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови

Обиденнікова Марина Олегівна – здобувач II курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри української мови

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія ХХІ століття [Електронне видання] : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді, Харків, 15 квітня 2021 р. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2021. 164 с.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2021

©Автори публікацій, 2021

Явище морфологічної атракції в лінгвістиці.....	44
<i>Жиліна Кристина</i>	
Поняття «атракція» в лінгвістичній науці: історія і сучасний стан дослідження.....	45
<i>Жиліна Кристина</i>	
Еротизм у ліриці Юрка Іздрика.....	49
<i>Катриченко Карина</i>	
Использование пословиц и поговорок в заголовках СМИ.....	53
<i>Клад'єва Аліна</i>	
Teaching Ukrainian as a Foreign Language.....	55
<i>Ковальова Діана</i>	
Реалізація методу вправ у навчанні української мови як іноземної.....	56
<i>Ковальова Діана</i>	
Неологизмы в романе Дины Рубиной «Белая голубка Кордовы».....	58
<i>Колісникова Карина</i>	
Відображення любовних почуттів у художньому просторі повісті Г.Ф. Квітки-Основ'яненка «Сердешна Оксана».....	60
<i>Комолова Юлія</i>	
Складнопідрядні речення умови в політичних текстах.....	63
<i>Кондратюк Вікторія</i>	
Вербалізація лексико-семантичного поля «пам'ять» в есеях Василя Махна	69
<i>Котолуп Анастасія</i>	
Антропонімія творів І. Нечуя-Левицького.....	72
<i>Кравцова Альона</i>	
Навчання дітей англійської мови: метод TPR.....	76
<i>Кузнецова Лілія</i>	
Осмыслення ідеї свободи у романі С. Жадана «Ворошиловград».....	78
<i>Куткова Вікторія</i>	
Особливості ойконімії Маріупольського району Донецької області.....	81
<i>Лебедєва Надія</i>	

ярсагумба, що поїдає свою жертву гусінь-жінку, чи самі вірші Іздрика та їх героїні постають стимулятором чоловічої сили.

Отже, еротична лірика як один із жанрів повинна бути повноправним об'єктом висвітлення теорії та історії письменства. Сексуальні переживання, будучи найбільш пов'язаними зі сферою підсвідомого, являють собою величезний потенціал для створення індивідуальних художніх образів і картин. Ліричні твори Юрка Іздрика – це вияв еротичного почуття.

Література

1. **Біла** книга кохання: Антологія української еротичної поезії / Упоряд. І. Лучука, В. Стах; передм. І. Лучука; післям. В. Стах. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 288 с. URL: <http://dotyk.in.ua/whitebook.htm>.
2. **Газарова Є.** Тіло і телесність: психологічний аналіз. К., 1999.
3. **Джоллі Дж.** BBC News. Катманду, 2011. URL: https://www.bbc.com/russian/international/2011/01/110105_yarsagumba_nepal_curse
4. **Захарченко А.** Юрко Іздрик: Мама нагадує, що мені вже скоро 50, а я ще не написав книжку без матюків. Українська правда. Життя, 2009. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2009/09/10/26589/>.
5. **Іздрик Юр.** Вірші. URL: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100024707885980>.
6. **Іздрик Юр.** Дотик словом. URL: <http://dotyk.in.ua/izdryk1.html>.
7. **Іздрик Юр.** Мертвий журнал. URL: <https://izdryk-y.livejournal.com/>.
8. **Мудрак О. В.** Українська еротична лірика: жанрова специфіка та ідіостиль: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06. К., 2010. 174 с.
9. **Шутяк Л.** Юрій Іздрик: «Нереально щодня писати шедеври». ЛітАкцент, 2014. URL: <http://litakcent.com/2014/07/10/jurij-izdryk-nerealno-schodnja-pysaty-shedevr/>.

Клад'єва Аліна Андріївна

Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Наук. кер.: д. філол. н., доц. О.А. Скоробогатова

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПОСЛОВИЦ И ПОГОВОРК В ЗАГОЛОВКАХ СМИ

Заголовок предваряет текст, несет в себе указание на тему текста, авторскую идею, оценку, позицию. Он занимает стилистически сильное положение в структуре медиатекстов, эффективность его воздействия на читателя достигается только в том случае, когда включается воображение реципиента, актуализируются его культурные знания. Существенное значение для достижения смыслового и выразительного эффекта имеют включаемые в заголовки газетных статей пословицы и поговорки. Они повышают выразительность и экспрессию публицистической и новостной речи. Авторы создают привлекающие внимание читателей тексты, используя стереотипные изречения, что является показателем принадлежности к данному социуму, связи с его культурой и традициями [2].

В «Лингвистическом энциклопедическом словаре» термины «пословица» и «поговорка» имеют такие значения: пословица – это «краткое, устойчивое в речевом обиходе, как правило, ритмически организованное изречение назидательного характера, в котором зафиксирован многовековой опыт народа; имеет форму законченного предложения. Поговорка – это «краткое устойчивое выражение, преимущественно образное, не составляющее, в отличие от пословицы, законченного высказывания» [1]. Следовательно, отличие пословиц от поговорок проявляется на смысловом и синтаксических уровнях организации. Главным в разграничении этих понятий является законченность высказывания, которое связано с наличием или отсутствием назидания.

Материалом нашего исследования являются заголовки современных материалов русскоязычных СМИ, полученные методом сплошной выборки. Рассмотрим примеры:

«*Держи Ухань остро*». Поговорка, взятая за основу, – «держат ухо остро» означает призыв быть крайне осмотрительным. Заменяя компонент *ухо* на созвучный *Ухань*, автор статьи как бы обращается к читателям с просьбой выполнять все правила карантина, чтобы быть всё время начеку.

«*Немытые платят дважды*» – название статьи, повествующей о запрете ездить с грязными или «умышленно скрытыми» номерами машин. За основу автор берет пословицу «скупой платит дважды», которая описывает чрезмерно жадного человека. Примечательно, что автор использует подмену первого слова, но от этого смысл пословицы не меняется, что позволяет в данном контексте называть «немытые» и «скупые» контекстуальными синонимами. Заголовок служит своеобразным призывом к читателю не становится скупым человеком, соблюдать новые правила дорожного движения и избегать штрафов.

Статья «*Фейк живи – фейк учись*» рассказывает о создании центра по противодействию дезинформации. Название образовано от пословицы «век живи – век учись». Слово заместитель *фейк* является созвучным исходному *век*, происходит оглушение первого звука. Такой приём введен с целью иронично показать читателю, что ложная информация в сети Интернет будет существовать всегда.

«*Как погром среди ясного неба*». Трансформированная шутливая поговорка «гром среди ясного неба» усиливает значение неожиданности, внезапности какой-либо новости или беды. Автор сохранил переносное значение поговорки, так как оно совпадает с общим содержанием статьи.

Метод сплошной выборки заголовков позволяет сделать вывод о том, что чаще всего пословицы и поговорки употребляются в ироничном контексте. Ироническая трактовка достигается благодаря трансформациям, при которых вводится новый компонент, заменяется или утрачивается имеющийся. Узнавание читателем пословиц и поговорок происходит за счет, с одной стороны, довольно большого объема общей конструкции, с другой, – за счет звукового уподобления исходного слова и заместителя. Прием создания

иронических высказываний считается важным средством привлечения и активизации внимания, что очень важно в дискурсе СМИ.

Література

1. **Лингвистический энциклопедический словарь** / Составитель-редактор В.Н. Ярцева. М.: 1990. 682 с. 2. **Муратова М.** Средства речевого воздействия в языке СМИ. URL: <http://old.russ.ru/politics/20030127-apelsin-pr.html> (дата обращения: 29.03.2021).

Ковальова Діана Сергіївна
Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Наук. кер.: д.п. н., проф. І.І. Костікова

TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

The relevance of the research is Ukrainian as a foreign language and its importance. Every year in Ukraine the number of citizens from foreign countries increases. Some of them are students of higher educational institutions. Carrying out professional training of foreign citizens is a difficult task, because when entering an educational institution, they do not speak Ukrainian. Therefore, its study is an important component of training in the chosen specialty and the language itself is a means of education. Knowledge of the Ukrainian language is a necessity for teaching foreigners in Ukrainian universities.

The purpose is to show the basics of methodology in teaching Ukrainian as a foreign language.

The main results are the following. The methodology of teaching Ukrainian as a foreign language is currently in its infancy, so every language teacher faces a problem to teach students to speak, read and comprehension, learn new words, expressions, read texts, know rules, grammatical patterns of the Ukrainian language.

An important role in learning a foreign language is played by authentic texts, which are a rich source of semantic and regional information, as well as affect the feelings, emotions of man, form his aesthetic taste.

The effectiveness of the reading process and its end result are determined by a methodical approach and practically appropriated by the system of exercises. All tasks for working with texts are divided into pre-text, while reading texts and post-text.

Pre-text exercises are necessary to avoid difficulties in understanding the content of the text and prepare foreigners for independent reading. Pre-text (actually in-text) tasks accompany the reading process, indicate the communicative intention. Post-text tasks are dedicated to testing how foreigners have understood the content of what is read, how they can evaluate the text, and they also focus on working with lexical and grammatical material.

In the process of learning the Ukrainian language as a foreign language, the application of the method of exercises is one of the most appropriate ways to develop key competencies for foreign students and requires further careful study.